บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างมาก ส่งผลให้อาชญากรรมต่าง ๆ จึง มีเทคนิค รูปแบบ วิธีการ ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรมจากเดิมที่เคยมีขอบเขตเพียงในประเทศได้พัฒนามาเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่าอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมหาศาล มีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โอนหรือเปลี่ยนสภาพไปด้วยวิธีการต่าง ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินให้ดูเหมือนเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาใช้เป็นทุนในการสนับสนุนการกระทำความผิดต่อไป ก่อให้เกิดเป็นวงจรอาชญากรรมที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม และหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหากถูกโอนไปให้ผู้อื่นหรือเปลี่ยนสภาพไปแล้ว อีกทั้งไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ที่ทำการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินนั้นอันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน มีผลทำให้การปราบปรามอาชญากรรมไม่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม จัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานไม่ว่าจะมีการโอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งก็ตาม มีมาตรการทางอาญาลงโทษจำคุกหรือปรับผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักร อีกทั้งยังมีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย และยังมีมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่งซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา แม้ตัวผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกตัดสินลงโทษในคดีอาญา หรือทรัพย์สินเหล่านั้นจะถูกโอน เปลี่ยนเปลี่ยนสภาพไปกี่ทอด ก็ยังสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินเหล่านั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

เมื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศและของประเทศไทยพบว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานของแต่ละประเทศมีความคล้ายคลึงกัน คือ กำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ได้รับผลตอบแทนสูง เป็นการกระทำสลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ได้ใช้วิธีการบัญญัติความผิดอาญาบางฐาน มาเป็นความผิดมูลฐาน (Predicate Offence) โดยการกำหนดความผิดมูลฐานมีขึ้นเพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้มาตรการจำคุกและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานจึงมีความสำคัญมากต่อกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย จากที่ได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้กว่า 200 มูลฐาน ประเทศเยอรมนี มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้จำนวนหนึ่งและบัญญัติความผิดมูลฐานอย่างกว้างตามโทษที่กฎหมายอาญากำหนดด้วย ประเทศไต้หวัน ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้จำนวนหนึ่งและบัญญัติความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงไว้อย่างกว้างตามโทษในกฎหมายอาญาด้วย เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนี แต่ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้บัญญัติไว้เป็นจำนวนเพียง 25 ฐานเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะนำมาบังคับใช้ เพราะยังมีการกระทำความผิดอาญาฐานอื่นอีกเป็นจำนวนมาก ที่จะสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาสนับสนุนให้แก่องค์กรอาชญากรรมหรือเป็นทุนในการก่ออาชญากรรมในครั้งต่อไป จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมขาดประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งเน้นที่จะตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้หมดสิ้นไป

จากการศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พบว่าอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น มีการก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง เนื่องจากผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป บริษัทเอกชนหรือแม้แต่หน่วยงานรัฐบาลก็ตามต้องสูญเสียเงินหรือทรัพย์สินมากมายมหาศาล ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาบังคับใช้ปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 แล้ว โดยมีโทษทางอาญาทั้งจำคุกและปรับก็ตาม แต่จากการศึกษาสถิติคดีและความเสียหายทำให้ทราบว่าการกระทำความผิดก็ไม่ได้ลดลงแต่กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งทำให้เห็นว่ากฎหมายดังกล่าว

ไม่สามารถปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้กระทำได้รับผลตอบแทนสูง และพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่สามารถจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมหาศาลที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ที่อาจถูกโอน เปลี่ยนแปลง หรือแปรสภาพไปด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ เพราะทรัพย์สินที่ถูกโอนหรือแปรสภาพไปแล้วนั้น มิใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดอีกต่อไป จึงไม่สามารถนำเอามาตรการริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้ในกรณีดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชญากรรมครั้งต่อไปและเกิดเป็นวงจรอาชญากรรมที่ยากต่อการปราบปราม

ดังนั้น หากมีการบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะเป็นการขยายขอบเขตของกฎหมายให้กว้างขึ้น สามารถตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม และดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมิให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินอันมหาศาลที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการใด ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น และมิให้นำเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินให้เป็นเงินบริสุทธิ์มาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนเป็นทุนในการกระทำความผิดอื่น ๆ อีก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่บังคับใช้ในปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการกำหนดให้ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 เป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อที่จะนำมาตรการที่สำคัญตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ ได้แก่ การกำหนดให้การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นความผิดอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด และการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวของผู้กระทำความผิด

อันเป็นการทำลายแรงจูงใจและโอกาสในการนำเงินหรือทรัพย์สินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป เมื่ออาชญากรขาดเงินทุนสนับสนุนก็จะมีจำนวนลดลง อีกทั้งมาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการกำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับประโยชน์ในเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มีภาระการพิสูจน์ ทำให้สามารถดำเนินคดีทรัพย์สินดังกล่าวได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2. การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฟอกเงินได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็น การโอนเงิน ฝากเงิน การเคลื่อนไหวของบัญชีธนาคาร อันมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 และนอกจากสถาบันการเงินแล้ว หน่วยงานที่ต้องมีหน้าที่รายงานธุรกรรม คือ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ ก็มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นกัน หากเป็นกรณีที่เข้าลักษณะตามมาตรา 15 เนื่องจากที่ดินต่าง ๆ ก็อาจถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงินได้ โดยการนำเงินที่ผิดกฎหมายมาแปลงสภาพเป็นที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่น

ในกรณีการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้น กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะว่าให้ผู้ใดมีหน้าที่ต้องรายงาน มีแต่เพียงระเบียบปฏิบัติที่ออกมาเป็นแนวทางเฉพาะหน่วยงานเท่านั้น ซึ่งคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้น มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคือ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในท้องที่นั้น ๆ หรือ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ดังนั้นจึงควรกำหนดมาตรการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยมีการบัญญัติกฎหมายให้ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในท้องที่นั้น ๆ หรือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี แล้วแต่กรณี มีหน้าที่จะต้องรายงานทรัพย์สินดังกล่าวต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้การป้องกันปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถตัดวงจรเงินทุนสนับสนุนในการประกอบอาชญากรรมให้ลดลงหรือหมดไปได้ในที่สุด

3. การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ต้องอาศัยการประสานงานและความร่วมมือเป็นอย่างดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและมีการพัฒนา

ระบบการบริหารจัดการคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้และสร้างความร่วมมือให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไปในที่สุด

4. เนื่องจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่มักจะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายระดับประเทศสำหรับอาชญากรรมประเภทนี้ ควรมีการกำหนดไว้ให้ชัดเจน โดยอาศัยพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535